

یادداشت

نظم حقوقی بنیاد «حق»

کوروش الماسی

محقق و پژوهشگر

یکی از اصلی‌ترین چالش‌های سیاسی این است که تعریف، قاعده یا اجماع نظری پیرامون این موضوع که چه افراد یا گروه‌هایی «حق» مدیریت سیاسی کلان را دارند، میان نخبگان، فعالان و سوداگران سیاسی وجود ندارد. به عنوان مثال، حق حکمرانی متعلق به چه کسانی است آنها که قدرت بیشتری دارند؟ یا متعلق به نمایندگان مردم است؟ یا... پاسخ به این پرسش می‌تواند راهگشای بسیار از چالش‌های اجتماعی و ملی در عرصه‌های گوناگون باشد. تبیین مفاهیم «نظم حقوقی» و «حق» تلاشی است برای بستر سازی به منظور حصول پاسخی به پرسش، «مدیریت سیاسی حق کدام گروه‌هاست؟ یا مبانی حق سیاسی چیست؟» مفاهیمی چون «حقوق و حق» در زیست اجتماعی معنی، کارکرد و قابل فهم هستند. در زیست طبیعی رفتار موجودات صرف نظر از هر قیدی درست و همانی است که باید انجام دهند. حق یکی از بنیادی‌ترین محصولات زیست مدنی است. به عبارتی، حق دستاورد یا نتیجه نظم حقوقی مستقر در یک جامعه‌است. ارزش حیاتی و کاربردی حق ناشی از این حقیقت اجتناب‌ناپذیر است که حق، مرز میان زیست طبیعی و زیست مدنی است. در جامعه‌ای که حق مبتنی بر یک نظم حقوقی وجود نداشته باشد، هر رفتار یا عملکردی(آشغال گردی، فروش اعضای بدن، بی‌اخلاقی سیاسی، بی‌نظمی مالی برخی مدیران و...) درست است. نظم حقوقی در جوامع صرف نظر از اشکال گوناگونی که در دوره‌های متفاوت تاریخی طی کرده است، تبلور خرد و اراده جمعی است. به کلی‌ترین بیان حق بدین معنی است که یک فرد، گروه، نهاد یا حکومت، مجوز یک رفتار خاص یا در اختیار داشتن برخی اموال و دارایی‌ها، یا اتخاذ برخی تصمیم‌ها و... را دارد. نکته کاربردی اینکه حق در چارچوب یک نظم حقوقی مستقر در جامعه معنی و کارکرد دارد. «من»حق آموزش رایگان، دسترسی به بهداشت و درمان رایگان، اشتغال، آموزش عالی، انتخاب و اندیشه‌ها شخصی و... دارم. سازمان حکمرانی در جهان خرد و دانش بنیاد معاصر بر خلاف قرون پیشین حق حکمرانی را از قانون اساسی به عنوان مبدا و مقصد تمامی فعل و انفعالات اجتماعی و نقشه راه یا برنامه تحقق منافع ملی به‌دست می‌آورد(کسب می‌کند). حق سیاسی منهای رضایت شهروندان نه تنها غیر کاربردی و غیر قابل درک، ناکارآمد و بستر انواع تنش‌های اجتماعی خواهد بود. به تعبیری ساختار حکمرانی ستون فقرات یک کشور است. بنابراین، بقا در جهانی که مبتنی بر رقابت و نبرد بی‌رحمانه برای بقاست، کشورهایی که ستون فقرات ضعیفی دارند، شانس پایینی برای ماندن خواهند داشت. به منظور پیشگیری از انواع چالش‌ها و مخاطرات اجتناب‌ناپذیر در آینده، وظیفه اخلاقی و ملی هر صاحب منصب، نخبگان، اندیشمند و سیاست‌ورزی است تا برای اجماع نظر پیرامون پاسخی برای پرسش حکمرانی حق کدام گروه‌هاست؟ یا مبانی حق حکمرانی در جهان خرد و دانش بنیاد کدامند؟ بنیاد نظر، همفکری، همکاری و... کنند.

نگره

علی بیگدلی:

در آستانه تغییر نظم نوین جهانی هستیم

یک کارشناس مسائل آمریکا در تشریح آثار پیوند عربستان و روسیه بر انتخابات میان‌دوره‌ای ایالات متحده اظهار کرد:واقعیت غیرقابل انکار این است که در آستانه تغییر نظم نوین جهانی هستیم و باید بدانیم که هر دوره‌ای از تاریخ یک مدل خاص از نظم بین‌المللی را می‌پسندد و حالا هم که جنگ اوکراین به راه افتاده اساساً این نظم به هم خورده است. در این میان باید توجه داشت که ایالات متحده هم در حال تجربه نبرد یک‌سری اتفاقات و مواضع جدید در نظام بین‌الملل است؛ به عنوان مثال حالا که بحث کاهش تولید روزه‌انه دو میلیون بشکه نفت از سوی اوپک‌پلاس مطرح شده، واشنگتن به دنبال آن است تا بتواند نظر عربستان سعودی در مورد این کاهش تولید را تغییر دهد. آمریکا به معتقدند که این اقدام با هماهنگی میان عربستان و روسیه انجام شده است و می‌تواند برای پایدن و دموکرات‌های حاضر در کنگره آمریکا مشکلات اقتصادی و سیاسی جدی به وجود بیاورد. علی بیگدلی گفت: واقعیت این است که اگر این روند نزولی تولید نفت تثبیت شود و تا قبل از انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا اجرایی شود احتمال آنکه قیمت بنزین در آمریکا افزایش پیدا کند بسیار زیاد است و همین موضوع می‌تواند بر سر نوشت دموکرات‌های حاضر در کنگره تاثیر منفی بگذارد. بر همین اساس جمهوری خواهان اعلام کرده‌اند تیم پایدن از عربستان خواسته است تا جلوی اجرای طرح تعلیق تولید دو میلیون بشکه نفت تا پس از انتخابات کنگره گرفته شود و پس از آن این سناریو عملیاتی شود. در این میان سعودی‌ها هم مانند جناح مخالف پایدن به دنبال آن هستند تا به پایدن و دموکرات‌ها ضرر به وارد کند. در این بین عده‌ای معتقدند که ترامپ و جناح او در کنگره آمریکا اسناد محرمانه موجود در ویلای رییس جمهور پیشین آمریکا به حاشیه رفته‌اند اما معلوم نیست که این تحلیل از نگاه حزبی ارائه شده است یا صرفاً یک پژوهش و داده تایید شده در پس آن وجود دارد. وی افزود: معتقدم که تیم ترامپ در شرایط فعلی و با مشکلاتی که در مقابل خود دارد نمی‌تواند با این وضعیت جلو برد. به موازات این مسایل چسبندگی روسیه و عربستان هم مطرح است. این موضوع احتمال دارد به افزایش قیمت بنزین در آمریکا دامن بزند و بعید نیست که اثر خود را در انتخابات پیش روی کنگره آمریکا بگذارد. بیگدلی تصریح کرد: اینکه عربستان به سمت روسیه متمایل شده یک موضوع چند وجهی است که هم بحث انرژی و مسایل اقتصادی در آن وجود دارد و هم مسایل منطقه‌ای و بین‌المللی که در نهایت حتی می‌تواند پیوندی میان ریاض با تل آویو ایجاد کند. بر همین اساس بعید نیست که عربستان با توجه به نگاه محافظه کارانه‌اش به سمت این سناریو بوده که نتایج‌ها را امجد برای پیروزی حمایت کند؛ چراکه جناح راست‌گرای اسرائیل هم از رفتار و اقدامات پایدن در قبال ایران و منطقه چندان راضی نیست. به همین جهت اتحاد روسیه و عربستان شاید بتواند یک متحد دیگر در اسرائیل با محوریت نتایج‌ها هم خلق کند که بدون شک این به نفع پایدن و دموکرات‌ها نخواهد بود.

حسن‌هانی زاده در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

ایران برگ برنده‌هایی

علیه اروپا دارد

اگر اروپا در رفتار خود تجدید نظر نکند احتمال توقف مذاکرات وجود دارد

تضعیف رابطه ایران و اروپا روی آینده مذاکرات تأثیر خواهد گذاشت

ایران در گذشته پیاده‌هایی را به روسیه فروخته است

اتحادیه اروپا تحت تأثیر آمریکا علیه ایران موضع گیری می‌کند

مواضع اتحادیه اروپا در مقابل اعتراضات، ایران را به واکنش واداشته است

کشورهای اروپایی در حین مذاکرات با ایران همراهی نکردند

حل بحران اوکراین برای اتحادیه اروپا در اولویت قرار دارد

آرمان ملی – احسان انصاری: تضعیف رابطه ایران و اتحادیه اروپا چه تأثیری در معادلات بین‌المللی و به خصوص آینده برجام خواهد گذاشت؟ با توجه به اتفاقات اخیر در ایران و مواضع کشورهای غربی آینده برجام در چه شرایطی قرار خواهد گرفت؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوالات با دکتر حسن‌هانی زاده، تحلیلگر روابط بین‌الملل گفت‌وگو کرده است. هانی زاده معتقد است: «سه کشور انگلیس، فرانسه و آلمان در طول مذاکرات هسته‌ای هیچ گونه همراهی با جمهوری اسلامی برای به توافق رسیدن مذاکرات نکردند. این در حالی است که در برخی مقاطع اگر همراهی کشورهای اروپایی وجود داشت احتمال توافق بیشتری می‌شد و طرفین می‌توانستند به توافق دست پیدا کنند. این اتفاقات در حالی رخ می‌دهد که اتحادیه اروپا به دلیل قطع گاز روسیه به اروپا نیاز مند صادرات گاز ایران به اتحادیه اروپا است. به همین دلیل نیز کشورهای اروپایی در رفتار خود با جمهوری اسلامی باید منصفانه تر عمل کند. در غیر این صورت ایران برگ‌های برنده‌ای در اختیار دارد که در زمان مناسب علیه آنها استفاده خواهد کرد.» در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

با تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه ایران و احتمال اقدام مقابل ایران رابطه ایران و اتحادیه اروپا رو به تیرگی می‌رود و این احتمال وجود دارد که در آینده رابطه ایران و اتحادیه اروپا نسبت به گذشته تغییرات معناداری پیدا کند؟

قطع رابطه احتمالی ایران و اروپا چه پیامدهایی خواهد داشت؟

اتحادیه اروپا در حین رخ دادن اتفاقات اخیر در ایران موضع خصمانه‌ای علیه جمهوری اسلامی اتخاذ کرد و نشان داد که اتحادیه اروپا تا حدود زیادی تابع سیاست‌های آمریکاست. تحریم کردن برخی شخصیت‌ها و نهادهای

جمهوری اسلامی نوعی دخالت آشکار در مسائل داخلی جمهوری اسلامی به شمار می‌رود. به هر حال ایران یک کشور مستقل و تأثیرگذار در منطقه است و اتفاقاتی که در هفته‌های اخیر در ایران رخ داد با هوشیاری و هوشمندی مسئولان جمهوری اسلامی به پایان رسید. متأسفانه دخالت رسانه‌های اتحادیه اروپا و دخالت آمریکا در سطح رئیس‌جمهور و وزیر امور خارجه و بیابیه‌هایی که برخی کشورهای اروپایی در جهت حمایت از اعتراض کنندگان برای حمله به اماکن دولتی حکایت از یک نوع دشمنی نهفته از سوی اتحادیه اروپا نسبت به جمهوری اسلامی دارد. به همین دلیل تحریم برخی شخصیت‌ها و نهادهای مرتبط با جمهوری اسلامی و بیابیه‌هایی که اتحادیه اروپا علیه ایران صادر می‌کرد نشان می‌دهد که اتحادیه اروپا تحت تأثیر لابی‌های صهیونیستی و آمریکایی قرار دارد. سه کشور انگلیس، فرانسه و آلمان در طول مذاکرات هسته‌ای هیچ گونه همراهی با جمهوری اسلامی برای به توافق رسیدن مذاکرات نکردند. این در حالی است که در برخی مقاطع اگر همراهی کشورهای اروپایی وجود داشت احتمال توافق بیشتر می‌شد و طرفین می‌توانستند به توافق دست پیدا کنند. این اتفاقات در حالی رخ می‌دهد که اتحادیه اروپا به دلیل قطع گاز روسیه به اروپا نیازمند صادرات گاز ایران به اتحادیه اروپاست. به همین دلیل نیز کشورهای اروپایی در رفتار خود با جمهوری اسلامی باید منصفانه تر عمل کند. در غیر این صورت ایران برگ‌های برنده‌ای در اختیار دارد که در زمان مناسب علیه آنها استفاده خواهد کرد.

در شرایط کنونی کشورهای اروپایی مدعی هستند که پیاده‌هایی که روسیه در جنگ اوکراین علیه این کشور مورد استفاده قرار می‌دهد متعلق به ایران است. دیدگاه شما در این زمینه چیست؟

این موضوع تنها یک بهانه است. به هر حال ایران در تولید سلاح دست بالا را دارد. به همین دلیل این احتمال وجود دارد که پیاده‌هایی که ایران در اختیار روسیه قرار داده در گذشته و قبل از جنگ اوکراین داده است. در چنین شرایطی این

احتمال طبیعی نیز وجود دارد که روسیه از این پیاده‌ها در جنگ استفاده کرده باشد. در این زمینه جمهوری اسلامی هیچ مسئولیتی ندارد و کشوری که از این سلاح استفاده کرده باید پاسخگو باشد. ایران در بحران اوکراین هیچ نقشی نداشته، بلکه بارها تلاش کرده در حل این بحران کمک کند. پیشنهاد ایران به رهبران روسیه و اوکراین برای میانجی‌گری نشان می‌دهد که ایران نسبت به بحران اوکراین حساس است. این در حالی است که آمریکا و کشورهای اروپایی در جنگ یمن انواع سلاح‌های پیشرفته را در اختیار عربستان قرار دادند و در کشته شدن مردم یمن نقش داشتند. به همین دلیل آمریکا و اتحادیه اروپا نمی‌توانند درباره نقش ایران در جنگ اوکراین

خبر

مقام معظم رهبری:

نخبه باید

در کنار مردم خود بماند

ادامه از صفحه ۲

حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای خاطرنشان کردند: برخی حتی ظرفیت‌های بزرگ کشور را انکار می‌کنند و خواستار جمع‌آوری ظرفیتی همچون صنعت هسته‌ای می‌شوند و به دروغ می‌گویند «دنیا امروز از انرژی و صنعت هسته‌ای رویگردان شده است.» ایشان تأکید کردند: اگر ما صنعت هسته‌ای را در آن زمانی که آغاز کردیم، شروع نمی‌کردیم باید ۱۰ سال بعد وارد این موضوع می‌شدیم و بعد از ۳۰ سال نتیجه می‌گرفتیم.

«غفلت از دشمن» از خطرات پیش

روی نخبگان

رهبر انقلاب اسلامی «غفلت از دشمن» را از خطرات پیش روی نخبگان دانستند و گفتند: براساس اطلاعات متقن، سرویس‌های جاسوسی برای فریب و جذب نخبگان و با خراب کردن ذهن آنها، در پوشش مراکز علمی، نخبگان را دعوت می‌کنند و خود را نیز بسیار مؤدب و با هوش جا می‌زنند تا بتوانند نقشه خود را پیش ببرند. ایشان در ادامه در خصوص انتظارات از دستگاه‌های مسئول در قبال نخبگان خاطرنشان کردند: در یک کلمه انتظار اصلی از دستگاه‌ها، حمایت از نخبگان به صورت عاقلانه، خردمندانه و با توجه به جوانب گوناگون است. رهبر انقلاب اسلامی افزودند: یکی از موارد حمایت این است که نخبه‌ای که در داخل درس خوانده و یا از خارج آمده، در اینجا اشتغال متناسب با دانش خود و همچنین امکان تحقیقات و ارتباط با مراکز علمی دنیا را داشته باشد و این توقع زیادی نیست. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای با اشاره به مهاجرت مجدد برخی از نخبگانی که از خارج برگشته بودند، خطاب به مسئولان گفتند: نباید بگذاریم نخبگان به واسطه برخی سنگ اندازی‌ها یا برخورد‌های نامناسب، از دانشگاه و ادامه فعالیت در کشور، مأیوس شوند و هرچه در این زمینه خرج کنیم، هزینه نیست بلکه سرمایه‌گذاری است. رهبر انقلاب اسلامی با تأکید بر لزوم اصلاح شاخص ارزیابی اساتید نخبگان، خاطرنشان کردند: اکنون شاخص ارزیابی اساتید و نخبگان، تعداد مقالات است و در حالی که باید موضوع حل مساله را شاخص ارتقاء قرار داد. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در بخش پایانی سخنانشان به یک موضوع اساسی درباره تحلیل صحیح مسائل، تصمیم‌گیری دید و حرکت به مبانی آن پرداختند. ایشان با اشاره به تبلیغات مستمر غربی‌ها از ابتدای پیروزی انقلاب تا به امروز مبتنی بر رو به زوال بودن جمهوری اسلامی گفتند: آنها برای این ادعا زمان هم تعیین می‌کردند و هر بار می‌گفتند یک ماه دیگر، یک سال دیگر یا پنج سال دیگر، کار جمهوری اسلامی تمام است و عده‌ای نیز در داخل از سر غفلت یا بدخواهی این ادعا‌ها را ترویج می‌کردند. رهبر انقلاب با اشاره به تیرت یکی از روزنامه‌ها در زمان حیات امام(ره) مبنی بر اینکه «نظام در حال فروپاشی است» و پاسخ کوبنده امام که «خودتان در حال فروپاشی هستید و نظام محکم و مستحکم ایستاده است» افزودند: بعد از رحلت امام در سال ۶۹ عده‌ای که در بین آنها افراد موچه و با سابقه نیز حضور داشتند در اعلامیه‌ای گفتند «نظام در لبه پرنگاه است.» حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای تأکید کردند: ما تسلیم نشدیم و ایستادیم و ان شاءا... همچنان خواهیم ایستاد. ایشان با اشاره به وجود دو نظام تحلیلی در این زمینه گفتند: یک نظام تحلیلی معتقد است کار و ایستادگی در مقابل هنجارهای فراگیر جهانی و قدرت‌های برخاسته از این هنجارها همچون آمریکا، می‌تواند به موجب این رفتن است، این افراد کسانی را هم که تحلیل دیگری از واقعیات و جهان دارند، متوجه تصور می‌کنند. رهبر انقلاب اسلامی گفتند: اما تحلیل دوم و واقع‌بینانه بر این اساس است که مجموعه واقعیات را، آن هم نه فقط واقعیات خوب بلکه واقعیات بد را با هم می‌بیند و بر اساس آن حرکت می‌کند. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای افزودند: هرگز نقاط ضعف را انکار نکرده‌ایم و در این باره ما بیش از همه در جلسات قضائی مسئولان نظام و در جلسات خصوصی، تذکر داده‌ایم و بارها گفتیم که عقب هستیم، رهبر انقلاب افزودند: اما واقعیت قابل توجه این است که جمهوری اسلامی حرکت پر شتابی را که از انتهای قافله آغاز کرده بود ادامه داده و امروز به نزدیکی‌های جلوی قافله رسیده است. ایشان با اشاره به پیشرفت‌های درخشان کشور و دانش و مدیریت‌های گوناگون، گفتند: ضعف‌هایی وجود دارد و بعضی از مسئولان و دولت‌ها هم کوتاهی‌هایی داشته‌اند اما حرکت عمومی به سمت پیشرفت است. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای خاطرنشان کردند: نگاه کنید ۴۰ سال یا ۲۰ سال قبل جمهوری اسلامی کجا بود و امروز کجا است با همین مقایسه می‌توان فهمید کدام تحلیل واقع‌بینانه است، تحلیل غربی‌ها یا تحلیل انقلاب؟ ایشان جوانان و نخبگان با انگیزه را از بزرگ‌ترین نشانه‌های حرکت محکم و رو به جلوی انقلاب دانستند و افزودند: بعد از گذشت ۴ دهه از انقلاب و انبوه دشمنی‌ها و تبلیغات منفی، وجود نخبگان پر شمار و معتقد به این راه که با جدیت در حال کار و تلاش هستند، بهترین دلیل برای صحت تحلیل انقلاب از جهان و مسیر صحیح پیشرفت است.